

*«Նոյր ժամանակի
կրթո՞ւթյո՞ւնն» ՀԿ*

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ**

**ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ
ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ**

*Հետազոտության թեման՝ Ուսուցման անհատական և
տարբերակված մոտեցումները հիմնական կամ
ավագ դպրոցում*

Առարկան՝ Մաթեմատիկա

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Համեստ Գրիգորյան

*Ուսումնական հաստատություն՝
Կաթավաձորի Մ. Մխիթարյանի անվան միջնակարգ դպրոց*

Երևան 2022

Բովանդակություն

Ներածություն-----	3
Ուսուցման անհատական և տարբերակված մոտեցումները հիմնական կամ ավագ դպրոցում -----	4
Եզրակացություն-----	14
Օգտագործված գրականության ցանկ-----	15

Ներածություն

Տարբերակված ուսուցման նպատակն է ընդհանուր կրթության բովանդակության յուրացման գործընթացում յուրաքանչյուր աշակերտի համար ապահովել պայմաններ՝ նրա ընդունակությունների, հետաքրքրությունների, հակումների, ճանաչողական պահանջմունքների բավարարման ու մաքսիմալ զարգացման համար:

Տարբերակված ուսուցումը թույլ է տալիս ուսումնական պրոցեսը կազմակերպել՝ հաշվի առնելով անձի անհատական առանձնահատկությունները:

Այն ապահովում է բոլոր աշակերտների կողմից կրթության բովանդակության յուրացումը: Այդ տիպի կրթության կազմակերպման դեպքում սովորողների յուրաքանչյուր խումբ, որոնք ունեն նման անհատական առանձնահատկություններ, գնում են իրենց ճանապարհով: Տարբերակված ուսուցման պայմաններում ուսուցման պրոցեսը մաքսիմալ ձևով մոտեցվում է երեխաների ճանաչողական պահանջմունքներին և անհատական առանձնահատկություններին:

Տարբերակումը բնորոշվում է սովորողների այնպիսի խմբերի ստեղծումով, որտեղ գործունեության նպատակը, բովանդակությունը, մեթոդները, ձևերն ու արդյունքները տարբերվում են:

Տարբերակված ուսուցումն իրականացվում է 3 հիմնական փուլերով.

1. ճանաչել յուրաքանչյուր սովորողի անհատական առանձնահատկությունները,
2. խմբավորել սովորողներին ըստ իրենց անհատական առանձնահատկությունների
3. տարբերակել յուրաքանչյուր խմբի ուսումնական գործընթացը:

Թեմայի կարևորությունը: Տարբերակված ուսուցման ժամանակ աշակերտները կարող են ստանալ ծրարներում համապատասխան հրահանգավորումներով առաջադրանքներ. գծագրեր, նկարներ: Աշակերտն անհրաժեշտության դեպքում կարող է դիմել դրանց օգնությանը, կարող է չդիմել:

Տարբերակված ուսուցումը հնարավորություն է տալիս աշակերտին որոշել, թե ուսումնական նյութի յուրացումը ո՞ր մակարդակում կարող է յուրացնել: Սակայն անհրաժեշտ պայման է, որ այն չպետք է ցածր լինի պարտադիր նվազագույն մակարդակից, և ուսուցիչը ուսումնական նյութը պետք է ներկայացնի առավելագույն մակարդակով:

Ուսուցման անհատական և տարբերակված մոտեցումները հիմնական կամ ավագ դպրոցում

Ուսումնական որոշակի նյութի ուսումնասիրությունից և ուսումնասիրության արդյունքները չափելուց հետո դասարանը „բաժանվում է,, խմբերի.

1 խումբ--ուսումնական նյութը յուրացրած աշակերտներ, որոնց հետ անհրաժեշտ է տանել աշխատանքներ գիտելիքների ընդլայնման և խորացման ուղղությամբ:

2 խումբ—աշակերտներ, որոնք լավ չեն յուրացրել ուսումնական նյութը և ունեն բացթողումներ: Նրանց հետ տարվում են համապատասխան աշխատանքներ:

3 խումբ—աշակերտներ, որոնք ունեն խնդիրներ ուսումնական նյութի յուրացման հարցում: Նրանց համար մշակվում են համապատասխան առաջադրանքներ:

2-րդ խմբի աշակերտների համար որպես խորհրդատու և ուսուցչի օգնական կարող են լինել 1-ին խմբի աշակերտները, իսկ 3-րդ խմբի աշակերտների համար՝ 1-ին և 2-րդ խմբի աշակերտները:

կարծում եմ, որ հետևելով այս նպատակադրումներին, աշակերտական խմբերում անպայման դրական տեղաշարժ կունենանք:

Եթե մի աշակերտ ցանկանում է առարկան ուսումնասիրել նվազագույն մակարդակով, իսկ մյուսն՝ առավելագույն, ապա այդ հնարավորությունը նա պետք է ստանա: Այսպիսով, տարբերակումը հաշվի է առնում ոչ միայն աշակերտների ինտելեկտուալ ընդունակությունները, այլև հետաքրքրությունները:

Տարբերակված ուսուցման ներդրման ժամանակ բացահայտել են, որ շատ աշակերտներ, որոնք այս կամ այն առարկայից ունեցել են խոր ընդունակություններ, չեն ցանկացել ընտրել առավելագույն մակարդակը: Այդպիսի պատկեր է նկատվել նաև մնացած առարկաների նկատմամբ: Նշանակում է, որ երբեմն աշակերտը մի առարկայից ընտրում է նվազագույն մակարդակը, նպատակ չի հետապնդում, որպեսզի մյուս առարկայից ընտրի առավելագույնը: Այդպիսի աշակերտի հետաքրքրությունները այլ են. սիրում է զբաղվել սպորտով, արվեստով, շփվել ընկերների հետ:

Հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ բոլոր սովորողների կարիքները բավարարելու ամենաարդյունավետ ուղիներից մեկն [ուսուցումը տարբերակելն է](#): Շատ ուսուցիչներ օգտագործում են տարբերակված ուսուցման

ռազմավարություններ, քանի որ դա թույլ է տալիս նրանց ներգրավել իրենց աշակերտներին՝ յուրաքանչյուր աշակերտի յուրահատուկ ուսուցման ոճը հարմարեցնելով: Այնուամենայնիվ, երբ դուք ունեք մեծ թվով ուսանողներ, դա կարող է լինել կոշտ, յուրաքանչյուր երեխայի անհատական կարիքների համար: Ժամանակ է հարկավոր, որ տարբերակված գործողություններ լինեն:

Աջակցել բեռնվածքի ծանրաբեռնվածությանը, ուսուցիչները փորձել են տարբեր ռազմավարություններ, տարանջատված հանձնարարություններից մինչև ընտրության խորհուրդներ: Ահա մի քանի ուսուցիչների կողմից փորձարկված ուսուցման ռազմավարություններ, ձեր տարրական դասարանում դասավանդելու տարբերակները:

Տարբերակված ուսուցումը տեխնոլոգիան ապահովում է ոչ էպիգոդիկ եւ համակարգված աշխատանքն այս ուղղությամբ: Օրինակ, ամբողջ դասի տրվում է նույն աշխատանքը, միեւնույն ժամանակ, նվազեցնել աշակերտները ուժեղ դրա իրականացման համար, եւ թույլ տալ օժանդակ նյութ (ալգորիթմ, տրամագրերը, սեղանների, եւ այլն ...): Այս դեպքում, անհատական մոտեցման եւ գիտելիքների ուսուցիչների բնութագրերի երեխաների: Մեկ այլ միջոց է տարբերակված հրահանգ տարբեր փուլերում դասի ընթացքում ուսանողներն առաջարկում են տարբեր առաջադրանքներ եւ տարբեր ուսանողների համար միջին առաջադիմությամբ ուժեղ եւ թույլ կողմերը:¹

Այս աշխատանքը երեխաների հետ պետք է տեղադրել մի գիտական հիմունքներով, այսինքն, դուք պետք է օգտագործել լավագույն փորձը հոգեբանների իրականացման համար այս մոտեցման. Գործունեության արդյունավետությունը կախված է պրոֆեսիոնալիզմի եւ փորձի ուսուցչի, ով պետք է կարողանա սովորել ինքնությունը, հոգ է տանում այն փաստը, որ յուրաքանչյուր երեխայի համար իրենց սեփական հատկանիշներ, որոնք տարբերակել այն մյուսներից.

Այն դեպքում, որ տարբերակված հանձնարարականը կատարվում է մեկ աշակերտի, դա կոչվում է անհատական: Դրա առավելությունն այն է, որ ուսուցիչը է շփման անմիջականորեն ուսանողների հետ, ապա դա կարող է անմիջապես ուղղել

¹ 1.Լ. Թորքոմյան, <<Մանկավարժական հիմունքներ>>
2.Բարանսկի հատոր առաջին

իր սխալները կամ գովասանքի հաջողության. Անհատական մոտեցում կախված է բնութագրերի յուրաքանչյուր կոնկրետ անձի՝ հակումների ունակությունները, խառնվածք, վարքային, վերաբերմունքը դեպի իրենց, ինքնակառավարման եւ այլ:

Տարբերակված հանձնարարականը ներառում է մի քանի քայլեր: Առաջին հերթին, ուսուցիչը հանդիպում է խմբի հետ: Որպեսզի դա անել, դուք կարող եք իրականացնել ախտորոշում, համատեղ հավաքական գործողություն, հաստատել բարեկամական կապեր երեխաների համար: Փորձը ցույց է տալիս, որ այս փուլում, ուսուցիչները օգտագործել մեծ քանակությամբ մեթոդների, այդ թվում հարցաշարերի, հարցազրույցների, դիտարկումների, հարցազրույցներ, եւ այլն:

Ուսուցման կազմակերպման ձևերը տարբեր ժամանակաշրջաններում տարբեր են եղել: Դրանք կախում են ունեցել տվյալ հասարակարգի սոցիալ-տնտեսական, քաղաքական, արտադրողական և արտադրական հարաբերություններից, հասարակության կողմից դպրոցին ներկայացված պահանջներից, գիտությունների ու տեխնիկայի զարգացման միտումներից և բազմաբնույթ այն հանգամանքներից:

Վաղ ժամանակներից հին աշխարհի երկրներում ուսուցման կազմակերպման առաջին ձևը եղել է անհատական ուսուցումը: Ուսուցիչն իր կամ աշակերտի տանը, իր կազմած դասագրքով, պարապում էր մեկ առանձին վերցրած երեխայի հետ: Դրա համար էլ ուսուցման այդ ձևը կոչվեց անհատական, որը պահպանվել է մինչև 18-րդ դարը: Ուսուցման անհատական ձևն ուներ մի շարք առավելություններ:

Այսպես, օրինակ ուսուցիչը մեկ աշակերտի հետ տանում էր անհատականացված աշխատանքի: Հետևում էր նրա մտավոր ուժերի աշխատանքին: Աշակերտը մշտապես գտնվում էր նրա հսկողության տակ: Ահա դրանք էլ ստիպում էին աշակերտին անտեղի ժամանակ չվատնել, այն օգտագործել ռացիոնալ, օպտիմալ ձևով, որն էլ ապահովում էր ուսման բարձր արդյունք: Ուսուցման անհատական ձևն ուներ նաև թերություններ, ուսուցչի գործառույթները սահմանափակվում էին հիմնականում աշակերտին տրվող հանձնարարություններով և դրանց ստուգումով, աշակերտը մշտապես մեկուսացած էր իր ընկերներից, հասակակիցներից, որն էլ բացասաբար էր անդրադառնում նրա սոցիալականացման վրա:

Շուտով անհատական ուսուցմանը հաջորդեց ուսուցման անհատական-խմբային ձևը: Այս պարագայում ուսուցիչը պարապում էր ոչ թե մեկ աշակերտի հետ, այլ

տարբեր տարիքի երեխաների հետ: Կարելի է ասել խմբի հետ: Եվ քանի որ խումբը կազմավորվում էր ամբողջ ուսումնական տարում, բնական էր, որ նրանց մտավոր մակարդակները տարբեր էին, ուստի խմբի յուրաքանչյուր աշակերտի հետ ուսուցիչը պարապում էր առանձին-առանձին: Յուրաքանչյուր աշակերտի բացատրում էր նոր նյութը և առանձին-առանձին, բոլորին տալիս էր տնային առաջադրանքներ: Ելնելով պարապմունքի նման առանձնահատկություններից, ուսուցման այդ ձևը կոչվեց անհատական-խմբային:

Արդեն մի քանի հարյուրամյակների պատմություն ունի ուսուցման կազմակերպման, այսպես կոչված, խմբային եղանակը, որն իր պատմական զարգացման ընթացքում կայացել ու ամրապնդվել է երկու հիմնական տարատեսակներով՝ դաս-դասարանային և դասախոսություն-սեմինարային:

Սակայն այս եղանակին բնորոշ են մի շարք էական սահմանափակումներ, որոնցից հատկապես նշմարելի է ուսուցման գործընթացում ուսումնական խմբի յուրաքանչյուր անդամի գործուն ընդգրկվածության ապահովման պրոբլեմը:

Այս պրոբլեմի հաղթահարման փորձերը բազմաթիվ մեթոդական մշակումների և մանկավարժական նորարարությունների առիթ են հանդիսացել: Մանկավարժական պրակտիկայի մեթոդական բազմազանությունը, մանկավարժական տեսության հայեցակարգային ու տերմինաբանական գերհագեցվածությունը ստեղծում են մասնագիտական կողմնորոշման բավականին լուրջ դժվարություններ:

Դաս-դասարանային համակարգի բնորոշ առանձնահատկություններն են.

- ուսուցումը կազմակերպվում է նույն տարիքի, նույն պատրաստվածության մակարդակն ունեցող սովորողների խմբի հետ,
- ուսուցման կազմակերպման հիմնական ձևը դասն է,
- յուրաքանչյուր դաս նվիրված է մեկ ուսումնական առարկայի,
- ուսուցումն իրականացվում է կայուն դասացուցակով,
- ուսուցման մեջ ղեկավարող դերը պատկանում է ուսուցչին,

Առավելությունները

Կազմակերպման մյուս ձևերի նկատմամբ դաս-դասարանային համակարգն ունի մի շարք առավելություններ: Դրանք են.

- աշխատանքների կազմակերպվածությունը և հստակությունը,

- միաժամանակ աշակերտների մեծ խմբի հետ աշխատելու հնարավորությունը,
- նպաստավոր պայմանների ստեղծումը կոլեկտիվ գործունեության, փոխհամագործակցության համար,
- դասարանական կոլեկտիվի դրական ազդեցությունը աշակերտների վրա,
- ուսուցման կազմակերպման այլ ձևեր և կիրառելու հնարավորությունը (էքսկուրսիաներ, սեմինարներ և այլն):

Թերությունները

Դաս-դասարանային համակարգի թերություններն են.

- աշակերտների անհատական առանձնահատկությունների լիարժեք հաշվառման անհնարինությունը,
- ուղղվածությունը դեպի միջին ընդունակություններ ունեցող աշակերտները (թույլ ընդունակություններ ունեցող սովորողները մնում են ստվերում, առավել ընդունակները հնարավորություն չեն ունենում աշխատել ուժերի լիարժեք լարումով):

Ժամանակակից կրթության նպատակները փոքր-ինչ փոփոխվել են, փոխվել է բարոյական դաստիարակության բնույթը, սակայն մի շարք ուսումնական չափանիշներ մնացել են նույնը: Սա նշանակում է, որ ավանդական ուսուցման տեխնոլոգիան շարունակվում է կիրառվել կրթական համակրգում և պահպանում է իր գերակայությունը գիտելիքի հաղորդման պարագայում:

Այսօր կիրառելի են բազմաթիվ մանկավարժական տեխնոլոգիաներ՝ ավանդական և նորարական: Մենք չենք կարող հստակ ասել, որ պետք է հրաժարվել ավանդական տեխնոլոգիայից և օգտագործել միայն նորարական տեխնոլոգիաները, քանի որ դասավանդման լիարժեք դեղատոմս գոյություն չունի, և որի դեպքում լիարժեք ու դրական արդյունք կունենանք ոչ ոք չգիտի: Ավանդական ուսուցման տեխնոլոգիան դաս-դասարանային համակարգի հիմքն է: Ավանդական ուսուցում տերմինը նշանակում է ուսուցման կազմակերպում, որը 17-րդ դարի սկզբներին ձևակերպել է Յ. Ա. Կոմենսկին իր «Մեծ դիդակտիա» գրքում: Ավանդական ուսուցման բովանդակությունը մեր երկրում զարգացել է հիմնականում խորհրդային ժամանակաշրջանի հանրակրթական դպրոցներում:

Նախ ներկայացնենք, թե ինչ է իրենից ներկայացնում ավանդական ուսուցումը:

Անհատական ուսուցման տեխնոլոգիան հիմնված է բացատրական-ցուցադրական մեթոդի վրա: Անհատական ուսուցման ժամանակ դասը բաժանվում է երկու հատվածի՝ հին նյութի հարցում և նոր նյութի հաղորդում: Այս գործընթացը կրկնվում է ամեն օր և սովորողը մի դասին հասցնում է առնվազն 2-3 անգամ լսել միևնույն նյութը, չհաշված, որ ինքն այդ նյութը լսել է նաև նախորդ դասին, երբ դասավանդողը հաղորդում էր նոր նյութը: Հենց այս ամենն էլ ձանձրույթ է պատճառում ժամանակակից սովորողին, որը ակտիվություն է ուզում: Այս պարագայում անտեսվում են սովորողի մի շարք որակական հատկանիշներ, որոնք նրան կարող են մղել ինքնագարգացման: Մենք առաջարկում ենք անհատական ուսուցման ժամանակ կիրառել տարբեր նորարական տեխնոլոգիաներ՝ կրթական բարձր մակարդակ ապահովելու և ժամանակակից պահանջները կատարելու նպատակով: Օրնակ՝ ֆիզիկայի դասին կարելի է անհատական ուսուցման տեխնոլոգիայի հետ համատեղ կիրառել նաև տեղեկատվական ուսուցման տեխնոլոգիան: Դրա համար անհրաժեշտ է պատկերացում ունենալ բոլոր տեխնոլոգիաների մասին և կատարել ճիշտ ընտրություն, որը կախված է բազմաթիվ գործոններից՝

- սովորողների տարիք,
- թեմայի արդիականություն և հրատապություն,
- սովորողների ընդգրկվածություն,
- սովորողների ինտելեկտուալ մակարդակ և այլն:

Անհատական ուսուցման դեպքում.

1. խմբում հավաքվում են միևնույն տարիքի երեխաներ, որոնք ունեն տարբեր ինտելեկտուալ մակարդակ,
2. խումբն աշխատում է ըստ ժամանակացույցի՝ մեկ տարեկան պլանի և ծրագրի համաձայն,
3. դասաժամը տրվում է մեկ ուսումնական առարկայի և բոլոր սովորողները սերտում են միևնույն նյութը,
4. դասարանում սովորողների աշխատանքը գլխավորում է ուսուցիչը:

Անհատական ուսուցման հիմնական բացասական հատկանիշներն են.

-կրթել աշակերտներին պատրաստի նյութի մատուցման միջոցով, պատրաստի գիտելիքների հաղորդում,

-ուսուցման գործընթացի երեք հիմնական գործառույթներն են՝ հաղորդում, վերահսկում և գնահատում,

-հաշվի չի առնվում ուսանողի մտավոր ունակությունների փոփոխությունները, մեխանիկական հիշողություն:²

Անհատական ուսուցման նպատակը հիմնականում գիտելիքների հաղորդումն է, մասամբ էլ հմտությունների ձևավորումը: Այս տեխնոլոգիայի կիրառման դեպքում անտեսվում է կրթության ժամանակակից պահանջը՝ ապահովել անհատի համակողմանի և ներդաշնակ զարգացումը: Այս տեխնոլոգիան կիրառելիս հաշվի չի առնվում սովորողի անհատական ունակությունները, հետին պլան են մղվում ստեղծագործական ունակությունները: Անհատական ուսուցումը հիմնականում կիրառում է ավտորիտար մանկավարժության պահանջները: Ուսուցման գործընթացում ավտորիտարիզմը կարգավորում է սովորողների ուսումնական գործընթացը, ինչպես նաև հնարավորություն է տալիս վերահսկելի դարձնել այդ գործընթացը:

Սովորաբար երեխաները, լուծելով մեծ քանակությամբ կոնկրետ առաջադրանքներ, իրենք են տարերայնորեն բացահայտում նրանց լուծման ընդհանուր միջոցը, ընդ որում այն միջոցը տարբեր աշակերտների կողմից գիտակցվում է տարբեր չափով: Զարգացնող ուսուցումը ենթադրում է երեխաների և ուսուցչի կողմից խնդիրների մի մեծ խմբի լուծման միջոցի համատեղ բացահայտում և ձևակերպում: Այս դեպքում ընդհանուր միջոցը դառնում է օրինակ և հեշտ տարածվում է այդ դասի այլ առաջադրանքների վրա, ուսումնական գործունեությունը դառնում է առավել արդյունավետ, իսկ սխալներն աստիճանաբար վերանում են:

Որպես օրինակ՝ կարող է ծառայել լեզվի դասերի ժամանակի կառուցվածքախմաստային վերլուծությունը:

Երեխաները պետք է յուրացնեն բառի նշանակության և ձևի միջև կապը: Դրա համար էլ նա յուրացնում է բառի հետ գործողության հիմնական միջոցները. պետք է փոխել բառը, համեմատել այն նոր ձևավորվածի հետ և իմաստային և ձևի առումներով, դուրս բերել; կապ ձևի և նշանակության փոփոխությունների միջև:

4. Սերգեյ Մանուկյան Ընդհանուր մանկավարժագիտություն- 2005թ.

Ուսումնական օպերացիաները երրորդ բաղադրիչն են և մտնում են գործողությունների միջոցի մեջ: Օպերացիան և ուսումնական խնդիրը ուսումնական գործունեության կառուցվածքի հիմնական օղակն են:

Յուրաքանչյուր ուսումնական օպերացիա պետք է մշակված լինի: Աշակերտը, կողմնորոշվելով օպերացիաների կազմում, կատարում է դրանք նյութականացված՝ ուսուցչի վերահսկողության տակ: Սովորելով դա անել գրեթե անսխալ՝ նա անցում է կատարում արտասանմանը, և վերջապես, օպերացիաների կազմի կրճատման փուլում նա արագ լուծում է խնդիրը մտքում՝ հաղորդելով ուսուցչին պատրաստի պատասխանը:

Չորրորդ բաղադրիչը հսկողությունն է: Սկզբնապես աշակերտների ուսումնական գործունեությունը հսկում է ուսուցիչը: Բայց աստիճանաբար նրանք սկսում են իրենք հսկել իրենց: Առանց ինքնավերահսկողության հնարավոր չէ ուսումնական գործունեության լիրաժեք զարգացումը, դրա համար էլ հսկողության ուսուցանումը կարևորագույն և բարդ մանկավարժական խնդիր է: Բավարար չէ աշխատանքը հսկել միայն վերջնական արդյունքի հիման վրա, երեխայի համար կարևոր է ուսումնական գործունեության ամբողջ ընթացքի հսկողությունը: Աշակերտին սովորեցնելը՝ վերահսկելու իր ուսումնական գործունեության ընթացքը, նշանակում է նպաստել այնպիսի հոգեկան ֆունկցիայի ձևավորմանը, ինչպիսին ուշադրությունն է:

Հսկողության վերջին փուլը գնահատականն է: Այն կարելի է համարել ուսումնական գործունեության հինգերորդ բաղադրիչ: Երեխան, հսկելով իր գործունեությունը, պետք է կարողանա և ադեկվատորեն գնահատել այն:

Մյուս կողմից, ուսուցիչը, գնահատելով աշակերտների աշխատանքը, չի բավարարվում միայն միավորներ դնելով: Երեխաների ինքնազարգացման համար կարևոր է ոչ այնքան միավորը որպես այդպիսին, այլ բովանդակային գնահատականը, այսինքն՝ բացատրությունը՝ ինչու է դրվել այս կամ այն գնահատական-միավորը, ինչ դրական և բացասական կողմեր ունի պատասխանը: Բովանդակայնորեն գնահատելով ուսումնական գործունեությունը, նրա արդյունքները, գործընթացը ուսուցիչն առաջադրում է որոշակի կողմնորոշիչներ՝ գնահատման չափանիշներ, որոնք պետք է յուրացվեն երեխաների կողմից:

Կրտսեր դպրոցականները բարձր են գնահատում իրենց աշխատանքը, եթե նրա վրա նրանք ծախսել են շատ ժամանակ, ջանքեր՝ անկախ այն բանից, թե ինչ են ստացել արդյուքում: Ուրիշ երեխաների աշխատանքին նրանք առավել քննադատաբար են մոտենում, քան իրենց սեփականին: Այս կերպ երեխային սովորեցնում են գնահատել ոչ միայն իրենց աշխատանքը, այլև համադասարանցիների աշխատանքը՝ բոլորի համար ընդհանուր կարոններով: Հաճախ օգտագործվում են այնպիսի հնարներ, ինչպիսիք են օրինակ՝ պատասխանների կոլեկտիվ քննարկումը: Այս հնարները դրական էֆեկտ են թողնում տարրական դպրոցում:

Ուսումնական գործունեությունն, ունենալով բարդ կառուցվածք, անցնում է կայացման երկարատև ուղի: Նրա զարգացումը շարունակվում է ամբողջ դպրոցական կյանքի ընթացքում, բայց հիմքերը դրվում են ուսուցման սկզբնական տարիներին: Դպրոցական ուսուցանումը տարբերվում է ոչ միայն երեխայի գործունեության հատուկ սոցիալական նշանակալիությամբ, այլև մեծերի օրինակների և գնահատականների հետ հարաբերությունների միջնորդավորվածությամբ: Այս առանձնահատկությունները, ինչպես նաև ուսումնական գործունեության յուրահատկությունը ազդում են երեխայի հոգեկան ֆունկցիաների, անձնային կազմավորումների, կամային վարքի զարգացմանը:

Ուսումնական գործընթացի նպատակադրումը ձևավորվում է ուսումնաճանաչողական դրդապատճառներով, որոնց թվին են պատկանում ուսումնական գործողությունների ընդհանրացված եղանակներ ձեռք բերելու դրդապատճառները:

Ուսուցման արդյունավետությունը բարձրացնում են ոչ թե մեխանիկորեն սերտած ինտեգրացված տեղեկություններով, այլ իրականությունն միջառարկայական կապերով: «Ուսուցման արդյունավետությունը բարձրացնելու համար անհրաժեշտ է ոչ թե ինտեգրացում, այլ ուսումնական առարկաների ընթացակարգային կորդինացում միջառարկայական կապերի, որոնք արտացոլում են բնության և հասարակության մեջ առկա կապերը»:

Ուսումնական գործընթացի կառուցվածքի կարելորագույն բաղադրամասերը կազմում են ուսումնաճանաչողական դրդապատճառները, ուսումնական պահանջմունքները: Դրանք եւ կազմում են հիմքը, որի ձևավորումը ուսուցման

հիմնական խնդիրներից մեկն է: Ուսուցման հետագա հաջողությունն առաջին հերթին պայմանավորված է նրանով, թե որքանով են դեռևս տարրական դասարաններում ձեւավորվել այդպիսի դրդապատճառներ: Եթե ուսուցչին հաջողվում է ձեւավորել նման դրդապատճառներ, ապա դրանք, ստանալով նոր բովանդակություն, նպաստում են գործունեության այն ընդհանուր դրդապատճառների ձեւավորմանը, որոնք կապված են դպրոցական դիրքորոշման հետ:

Մասնագիտական-մեթոդական որակների զարգացման դասընթացների անհրաժեշտությունը պայմանավորված է նաև այն հանգամանքով, որ անընդհատ ձեւավորվում են նոր ուսումնամեթոդական համալիրներ, ստեղծվում են ուսումնական նոր ծրագրեր, դասագրքեր, ուսումնասօժանդակ տարատեսակ նյութեր և միջոցներ: Մատչելի են դարձել տեղեկատվական թվային տեխնոլոգիաները՝ բջջային հեռախոս, թվային ձայնագրիչ, թվային ֆոտոխցիկ, համակարգիչ:

Ուսումնաճանաչողական դրդապատճառները տարբերվում են ճանաչողական հետաքրքրություններից նրանով, որ դրանք ոչ թե պարզապես ուղղված են շրջապատող իրականության երևույթների մասին տեղեկատվության ձեռքբերմանը, այլ ուսումնասիրվող ուսումնական առարկայի կոնկրետ բնագավառում անհրաժեշտ գործողության եղանակների յուրացմանը:

Առաջին հերթին այս տարիքի երեխաները շատ հետաքրքրասեր են: Նրանք գտնում են ավելի շատ բան իմանալ բնական երևույթների, մարդկանց ու շրջապատող աշխարհի մասին: Այդ պատճառով էլ նրանք բազմաթիվ ու բազմապիսի հարցեր են տալիս ուսուցիչներին, ծնողներին ու ծանոթներին: Նրանց այս հատկությունը, եթե խելացի ուսուցչի կողմից ճիշտ ուղղություն ստանա, ապա կարող է դառնալ նրանց մտահորիզոնի և գիտելիքների ընդլայնման հոգեբանական հիմք: Կրտսեր դպրոցականների մյուս բնորոշ գիծը նրանց հուզական բարձր գրգռվածությունն է:³

³ 1.Լ. Թորքոմյան, «Մանկավարժական հիմունքներ»

2.Բաբանսկի հատոր առաջին

3.Ա. Հովհաննիսյան, Կ. Հարությունյան, Ս. Խրիմյան և ուրիշներ, «Համագործակցային ուսուցում ձեռնարկ», 2006թ

4.Սերգեյ Մանուկյան Ընդհանուր մանկավարժագիտություն- 2005թ.

Եզրակացություն

Ուսումնական արդյունքների հիմնական պահանջներն են ինչպես ուսուցման ազդեցությունը, որը պայմանավորված ուսումնական գործունեության մեջ իր դիրքով, այնպես էլ ուսումնական առաջադրանքի հանդեպ հարաբերությունը նուսումնական նպատակների: Առաջադրանքի և առաջարկվող նպատակի հարաբերությունների միջև դիտվում է <<առաջադրանք-հավաքածու և բազմաթիվ նպատակներ>> համակարգում, այնպես ինչպես ուսումնական գործունեության մեջ նույն և այդ նպատակը պահանջում է մի շարք ուսումնական առաջադրանքների որոշում և հենց այդ նույն առաջադրանքը ծառայում է մի քանի նպատակներին հասնելու համար:

Ուսուցման բովանդակությունն օրինաչափորեն կախված է նրա այն խնդիրներից, որոնք իրենց մեջ արտացոլում են հասարակության պահանջմունքները, գիտության զարգացման մակարդակն ու տրամաբանությունը, ուսուցման համար ռեալ ուսումնական հնարավորություններն ու արտաքին պայմանները:

Ուսումնական գործունեության խթանման, կազմակերպման և վերահսկման մեթոդներն ու միջոցները կախված են ուսուցման խնդիրներից ու բովանդակությունից:

Ուսուցման կազմակերպման ձևերը օրինաչափորեն կախված են ուսուցման խնդիրներից, բովանդակությունից և մեթոդներից:

Ուսուցման գործընթացի բոլոր բաղադրիչների փոխկապվածությունը համապատասխան պայմանների դեպքում օրինաչափորեն ապահովում է ուսուցման կայուն գիտակցված ու գործուն արդյունքները:

Ուսուցման սկզբունքները դիդակտիկական նորմատիվներ են, որոնք կատարում են կանոնի, պահանջի, ցուցումի, նորմի գործառնություն և բոլորը միասին կարգավորում, կառավարում ու ղեկավարում են ուսուցման գործընթացը: Կարելի է նաև ասել՝ ուսուցման սկզբունքները ուսուցչի և աշակերտների համար կողմնորոշիչներ են:

Զարգացնող և դաստիարակող սկզբունքը պահանջում է անձի (տվյալ դեպքում աշակերտի) համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացման հիմնախնդիրը անհատականացնել և այդ ուղիով լուծել մանկավարժության՝ այդ շատ խրթին, հարցը:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Լ. Թորքոմյան, «Մանկավարժական հիմունքներ»
2. Բարանսկի հատոր առաջին
3. Ա. Հովհաննիսյան, Կ. Հարությունյան, Ս. Խրիմյան և ուրիշներ,
«Համագործակցային ուսուցում ձեռնարկ», 2006թ
4. Սերգեյ Մանուկյան Ընդհանուր մանկավարժագիտություն- 2005թ.